

Socialmedicinsk tidskrift

Redaktion

Claes-Göran Westrin, redaktör och ansvarig
utgivare

Ann Appelgren, redaktionssekreterare

Socialmedicinsk tidskrifts styrelse

Peter Allebeck, prof i socialmedicin, Göteborg

Kristina Alexandersson, univ.lektor, Linköping

Lars Olov Bygren, prof i socialmedicin, Umeå

Jan Ekholm, prof i medicinsk rehab, Stockholm

Gunnar Grimby, prof i medicinsk rehab, Gbg

Sven-Olof Isacsson, prof i socialmedicin, Malmö

Leif Svanström, prof i socialmedicin, KI, Sthlm

Sjuttiosjätte årgången nr 5 1999

Rehabiliteringsforskning

**Motivation, livsloppsperspektiv, migration, bedömning i samverkan,
åtgärder på arbetsplatsen**

Det har blivit något av "praxis" att Centrum för socialförsäkringsforskning (CSF) publicerar ett temanummer av Socialmedicinsk tidskrift i samband med socialförsäkringsstämman, som äger rum vartannat år. År 1995 var temat Rehabilitering och socialförsäkring - ett angeläget forsknings- och utvecklingsområde och år 1997 Rehabilitering i mångvetenskapligt perspektiv. I detta nummer presenterar vi artiklar med skilda teman författade av forskare knutna till CSF:s nätverk eller som samarbetar med CSF inom olika aktuella problemområden. Motivation är ett centralt begrepp inom rehabilitering och tas upp i två uppsatser, dels utifrån ett handlingsteoretiskt perspektiv och dels beträffande tidsupplevelsens betydelse för arbetsmotivation och rehabilitering. De juridiska möjligheterna till rehabilitering inom EU för personer bosatta i Sverige är ett annat mycket aktuellt område. Vad en arbetsgivaren kan göra på arbetsplatsen i fråga om tidiga rehabiliterande åtgärder är ett annat mycket aktuellt område.

gärder är ett annat viktigt område och en av uppsatserna berör detta problemkomplex. En strävan efter samverkan mellan olika "rehabaktörer" har blivit ett krav och en av uppsatserna beskriver en form för samverkan.

CSF har sin formella hemvist vid Mithögskolan i Östersund, men CSF:s forskning och utveckling bedrivs inom ett nätverk av forskare från Mithögskolan, Stockholms universitet, Karolinska institutet och Göteborgs universitet. I nätverket ingår forskare från olika vetenskapliga discipliner: Hans Berglind är prof. em. i socialt arbete Socialhögskolan, Stockholms universitet, Jan Ekholm prof. i rehabiliteringsmedicin, Karolinska institutet, Tor Erikssen adjungerad prof. i nationalekonomi, Karlstad universitet, tillika direktör vid försäkringskassan i Värmland, Lotta Westerhäll prof. i offentlig rätt, särskilt socialrätt, Göteborgs universitet, Alf Bergroth docent och föreståndare för CSF, tillika FoU-chef vid försäkringskassan i Stockholms län. I nätverkets ledning ingår även Åke Eriksson, som är direktör för försäkringskassan i Jämtlands län och Toni Ivergård, docent i arbetsvetenskap och föreståndare för Arbetslivsinstitutet i Östersund.

En viktig händelse för CSF var när 5-årsjubileéet firades 1998 med en konferens rörande temat "Från mångvetenskap till tvärvetenskap". Socialförsäkringsministern Maj-Inger Klingvall, statssekreteraren Hans Svensson samt vd för Vårdalstiftelsen Ewa Ståldal medverkade som föreläsare förutom forskarna och doktoranderna vid CSF. Under våren 1999 disputerade en av CSF-doktoranderna, John Selander, för doktorsexamen i rehabiliteringsmedicin vid Karolinska institutet på avhandlingen "Unemployed sick-leavers and vocational rehabilitation" och en annan, Lennart Staaf, avlade fil. lic examen vid Socialhögskolan, Stockholms universitet med uppsatsen "Att kunna och att vilja arbeta."

När vi började planera detta nummer av Socialmedicinsk Tidskrift tänkte vi först låta temat "brobyggande teori-praktik" få ett utrymme. Vi fann dock att om temat skulle penetreras skulle det behöva ta relativt stor plats. Det gick inte ihop med att det fanns andra angelägna artiklar som vi ville ge ut i detta nummer. Vi beslöt därför att komma igen senare med detta ämne. Vi vill dock också i detta nummer framhålla vikten av detta brobyggande. Arbetet att bygga broar mellan teori och praktik är en dimension som är skild från sedvanligt forskningsarbete. Det senare utförs som regel enbart av forskare, medan brobyggande teori-praktik handlar om en direkt och öppen samverkan mellan forskare och praktiker. Det är vanligt att det bedrivs forskning och utveckling i samverkan mellan universitet/högskolor å ena sidan och näringslivet å andra, men denna samverkan är mindre vanlig mellan universiteten och offentlig verksamhet.

CSF strävar emellertid efter att tillgodose ett sådant behov genom att försöka få till stånd ett närmande mellan teori och praktik på rehabiliteringsområdet. Det sker bl a genom att anställda exvis vid de allmänna försäkringskassorna är verksamma vid CSF under vissa tidsperioder. De kan då få projekthandledning, möjligheter att delta i seminariediskussioner, mm. CSF

strävar också att göra egna och andras forskningsresultat lättillgängliga för praktiskt verksamma på rehabiliteringsområdet.

Statskontoret har studerat lokalt utvecklingsarbete på den offentliga sektorn och i deras skrift Statskontoret: FoU - en resurs för utveckling av offentliga tjänster? 1989:39 konstateras, att den offentliga sektorn behöver förnyelse och utveckling, men att FoU-satsningarna i huvudsak är begränsade, med undantag för områdena försvar och medicin. Statskontoret anser att FoU-verksamheten borde vara en viktig drivkraft för att förbättra kvaliteten i de tjänster som den offentliga sektorn tillhandahåller och att FoU borde vara en viktig utgångspunkt för behovet av förnyelse och utveckling. I dag har utvecklingen gått ytterligare ett steg och det talas ofta om att organisationerna bör utvecklas mot "lärande organisationer".

Detta ser CSF som centralt och vill med denna skrift bidra till ett dylikt lärande.

Jan Ekholm

Alf Bergroth

Hans Berglind

Lotta Westerhäll